

/	
---	--

Vinter
t.ex. 15/16

Period
1,2,3,4 el. 5

VINTERFÅGELRÄKNINGEN

Resultatprotokoll punkttaxering

Martin Green, Biologiska institutionen, Ekologihuset, 223 62 Lund

Inventerare och ruttbeskrivning

Detta är en ny vinterrutt Karta bifogas

Inventerarens födelsekod

År	Mån	Dag	Nr

De flesta har en 1 i sista rutan. Är du osäker, eller ny, lämna rutan tom.

Rutt nr *1

--	--

Inventeringstid

År	Mån	Dag

Start kl.

--	--	--

Slut kl.

--	--	--

Ruttens namn *6

Kort namn som ruttens alltid skall behålla

--

Topografiskt kartblad *2

Siffror Bokstav SV/SO/NV/NO

--	--	--	--

Längd *3

km

--	--

Färdsätt *4

--

Snö *5

--

Ordbeskrivning av ruttens geografiska läge och sträckning *7:

Namn:

Epost:

Adress:

Tel. hem:

Postnr:

Ort:

Tel. arb:

Mobil:

Biotopbeskrivning *8

(Ifylls första gången och senare år bara för punkter där ändring skett)

Punkt nummer		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	S:a
Huvudbiotoper	Barrskog																					=
	Lövskog																					=
	Åker, bete, slätter, etc.																					=
	Myr, hed, hygge, etc.																					=
Summa poäng		4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	= 80
Övr. biotoper	Buskmark, buskskikt																					=
	Frodig kärr-strandveg																					=
	Hav, sjö, vattendrag																					=
	Bebyggelse																					=
Tot. antal biotoper																						

Artlista *9

OBS! Gör gärna en notering i marginalen för anmärkningsvärda observationer! Det underlättar vid kontrolläsningen!

Summor

Punkt nr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Nr	Pkt	Ind			
Storlom																						001				
Smålom																							002			
Skäggdopp.																							003			
Smådopp.																								007		
Storskarv																								008		
Gråhäger																								009		
Gräsand																								012		
Kricka																								013		
Bläsand																								016		
Stjärtand																								017		
Bergand																								019		
Vigg																								020		
Brunand																								021		
Knipa																								022		
Alfågel																								023		
Svärta																								024		
Sjööorre																								025		
Ejder																								026		

OBS! Gör gärna en notering i marginalen för anmärkningsvärda observationer! Det underlättar vid kontrolläsningen!

Punkt nr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Nr	Pkt	Ind		
Småskrake																						027			
Storskrake																							028		
Salskrake																							029		
Gravand																							030		
Grågås																							031		
Sädgås																							033		
Bläsgås																							425		
Vitkindgås																							428		
Kanadagås																							034		
Knölsvan																							035		
Sångsvan																							036		
Kungsörn																							037		
Ormvråk																							039		
Fjällvråk																							040		
Sparvhök																							041		
Duvhök																							042		
Glada																							043		
Havsörn																							045		
Blå kärrhök																							048		
Stenfalk																							055		
Tornfalk																							057		
Dalripa																							058		
Orre																							060		
Tjäder																							061		
Järpe																							062		
Rapphöna																							063		
Fasan																							065		
Trana																							066		
Sothöna																							073		
Strandskata																							074		
Tofsvipa																							075		
St. strandp.																							076		
Ljungpipare																							080		
Enkelbeck																							082		
Morkulla																							085		
Storspov																							086		
Rödbena																							093		
Kärrensäppa																							098		
Havstrut																							105		
Gråtrut																							107		
Fiskmås																							108		
Skrattmås																							110		
Sillgrissla																							119		
Tobisgrissla																							120		
Tamduva																							122		
Skogsduva																							123		
Ringduva																							124		
Turkduva																							126		
Sparvuggla																							132		
Kattuggla																							133		
Kungsfiskar																							141		
Gröngöling																							144		
Gråspett																							145		
St. hacksp.																							146		
Mi. hacksp.																							148		
Tretåspett																							150		
Spillkråka																							151		
Trädlärka																							154		
Sånglärka																							155		
Korp																							161		
Kråka																							162		
Råka																							163		
Kaja																							164		
Skata																							165		
Nötkråka																							166		
Nötskrika																							167		

OBS! Gör gärna en notering i marginalen för anmärkningsvärda observationer! Det underlättar vid kontrolläsningen!

Punkt nr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Nr	Pkt	Ind	
Lavskrika																					168			
Stjärtmes																						169		
Talgoxe																						170		
Blåmes																						171		
Svartmes																						172		
Tofsmes																						173		
Lappmes																						174		
Entita																						175		
Talltita																						176		
Nötväcka																						177		
Trädkrypare																						179		
Strömstare																						180		
Gärdsmyg																						181		
Dubbeltrast																						182		
Björktrast																						183		
Taltrast																						184		
Rödvinge																						185		
Koltrast																						187		
Rödhake																						194		
Skäggmes																						195		
Gransång.																						209		
Kungsfågel																						213		
Järnsparv																						218		
Ångspiplärk																						219		
Skärpiplärka																						223		
Sädesärla																						224		
Forsärla																						225		
Sidensvans																						227		
Varfågel																						228		
Stare																						230		
Stenknäck																						231		
Grönfink																						232		
Steglits																						233		
Grönsiska																						234		
Hämpling																						235		
Gräsiska																						236		
Snösiska																						237		
Vinterhämpl																						238		
Domherre																						240		
Tallbit																						242		
Mi. korsn.																						243		
St. korsn.																						244		
Korsn obest																						245		
Bändelkorsn																						246		
Bofink																						247		
Bergfink																						248		
Gulsparv																						249		
Sävsparv																						254		
Snösparv																						256		
Gråsparv																						257		
Pilfink																						258		
Övr. arter:																								
S:a arter																						=>		↓
S:a indiv.																						=>		

S:a arter totalt

Anvisningar

Vinterfågelräkningen är uppdelad på en huvudräkningsperiod kring jul/nyår samt fyra andra räkningsperioder, vardera omfattande 21 dagar med tre veckoslut. Den första infaller i oktober, den andra i november och de båda övriga i februari och mars. Genom räkning vid alla fem tillfällena kan man följa förloppet av invasioner och andra flyttningsrörelser. Förhoppningsvis kan man också få ett mått på vinterdödligheten. Det finns två räkningsalternativ, mellan vilka deltagarna kan välja med hänsyn till tid och intresse (olika alternativ kan väljas för olika rutter).

Alternativ 1: Rutten inventeras endast en gång, då alltid period 3 (jul/nyår).

Alternativ 2: Rutten inventeras alla fem perioderna.

FASTA INVENTERINGSPERIODER	
Period	
1	5-25 oktober
2	10-30 november
3	19 december-8 januari
4	24 januari-13 februari
5	1-21 mars

PUNKTTAXERINGSMETODEN

Vinterfågelräkningen skall ske med punkttaxeringsmetoden. I denna sker alla räkningar av fåglarna från fasta punkter och under en bestämd tid vid varje punkt. Punkterna förläggs längs en rutt enligt anvisningar nedan. Förflyttningen mellan punkterna sker på valfritt sätt: till fots, på skidor, med cykel, i bil etc. Detaljerna för metoden sådan den skall utföras i Svenska vinterfågelräkningen redovisas här.

Ruttens förlopp, punkternas läge. Det enklaste är att lägga punkterna utmed en slinga så att slutpunkten hamnar i närheten av startpunkten. Valet av punkter, från vilka räkningarna skall ske, kan göras ute i terrängen efterhand som man går eller kör den planerade ruten första gången, eller i förväg inpräcikas på lämplig karta. Lättast blir det om man låter ruten följa vägar, stigar eller andra lättframkomliga sträckningar. Åker man bil är det självklart att man måste välja vägar som alltid är framkomliga, dvs. plogas efter snöfall. Tänk på att vid stoppen placera bilen så att den inte utgör fara eller hinder för andra trafikanter. Undvik vägar där trafiken kan befaras bli störande intensiv. Gångrutten och särskilt skidrutten kan förutom längs vägar och stigar gå rätt igenom obanad terräng. Då måste man dock tänka på att man skall kunna ta sig fram vare sig det är blidväder och barmark (ev. med bäckar och kärr svåröverkomliga) eller det är tjockt snötäcke och således nödvändigt med skidor. Eftersom det är meningen att inventeringen skall upprepas år från år med användandet av exakt samma rutter och exakt samma stopp, är det ytterst viktigt att inventeraren i minnet noga inpräntar eller – hellre – antecknar eller prickar in på kartan det exakta läget för var och en av punkterna. Det är därför ofta bäst att välja punkter i anslutning till naturliga kännemärken i terrängen eller landskapet.

Avståndet mellan punkterna: minst 300 m. För att undvika allt för många dubbelräkningar av samma fåglar från två eller flera närliggande punkter får punkterna inte ligga för nära varandra. Å andra sidan kan man heller inte lägga punkterna för långt ifrån varandra, ty då åtgår för mycket tid till att förflytta sig mellan punkterna. Avståndet mellan punkterna i skog får inte vara mindre än 300 m i skog eller mindre än 400 m i öppen terräng. Vid fot- eller skidförflyttning bör punkterna inte ligga mer än 500 m från varandra. Använder man cykel eller bil eller annat snabbare transportmedel, kan man utan att slösa tid lägga stoppen längre ifrån varandra och därigenom helt eliminera risken för dubbelräkningar. Vid bilförflyttning kan man utan svårighet lägga stoppen på 1-3 km avstånd. Punkterna behöver inte ligga på samma avstånd genomgående.

Räknetidens längd: exakt fem (5) minuter vid varje punkt. Vid varje punkt skall fåglarna räknas under exakt fem minuter, varken mer eller mindre. För att inte tidsfelet skall bli onödigt stort behöver du således en klocka med sekundvisare eller åtminstone med tydliga minutmarkeringar. Några sekunders fel har naturligtvis ingen betydelse. Det får ju inte bli så att man mot slutet av femminutersperioden bara står och stirrar på klockan och glömmar att räkna fåglarna. Iakttagelser före och efter perioden får inte räknas med.

Antal punkter: alltid exakt 20 vid varje rutt. I vinterräkningen används punktrutter, som alltid innehåller exakt 20 punkter, varken mer eller mindre. Under en sådan punktrutt använder man således exakt 100 minuter till aktivt fågelräknande (20 x 5 min.). Därtill kommer tiden för förflyttningarna mellan punkterna, vilken är minst lika lång, ofta dubbelt så lång. En hel punkttaxering tar därför normalt 3-5 timmar i anspråk.

Allt skall räknas från varje punkt. Från varje punkt skall samtliga hörda och sedda fåglar räknas och summeras art för art. Endast till arten identifierade fåglar tas med. Enda undantaget gäller korsnäbbar. Obestämda korsnäbbar registreras som »korsnäbb» (artnr 245). Du skall räkna fåglarna oberoende av avstånd och oberoende av om du sett eller hört samma individer vid ett eller flera tidigare stopp. Varje räknepunkt skall behandlas som ett från övriga punkter oberoende stickprov av fågelfaunan.

Antalet rutter. Under räkneperioderna kan du givetvis taxera mer än en rutt om du har lust. Gör så många rutter du vill. Om du gör flera, försök sprida dem så mycket som möjligt över det område du vill arbeta i och försök täcka de förekommande biotoperna

någorlunda representativt. Glöm ej barrskogen! Alla rutter behöver inte taxeras enligt samma alternativ. Om du vill kan du till exempel välja att taxera en rutt vid alla fem räkningstillfällena och flera rutter enbart vid jul/nyår, då fritiden är längre.

Tidpunkt på dagen. Vi har inte ansett det nödvändigt att standardisera tidpunkten för start. Men vi vill ändå rekommendera deltagarna att sätta igång tidigt på morgonen då fågelaktiviteten är bäst. En och samma rutt skall dock ha samma starttid - i förhållande till soluppgången - vid varje tillfälle den räknas: högst 30 min. tidigare eller senare än vid första inventeringen av ruten.

Fältarbetet. Klä dig väl. Punkträkningsmetoden är en kylig metod. Det kan bli kallt att stå stilla under de upprepade femminutersperioderna, även vid gång- och skidförflyttning. Under bilruten blir det ofta ännu kallare. Varm dryck medtages lämpligen. Behöver du värma upp dig med en sprängmarsch eller en åkarbrasa så gör det utanför femminutersperioderna. Under dem behöver du vara helskäppt och enbart ägna dig åt att lyssna, spana och anteckna. Inventera helst ensam och under inga omständigheter i grupp. Motorn får inte vara igång när du vid bilinventering står utanför bilen och räknar fåglarna: ljudet stör. Bäst är att i fält använda en vanlig liten anteckningsbok och sedan föra in resultaten när du kommer hem.

IFYLLANDE AV RESULTATPROTOKOLLET

De föregående sidorna utgöres av ett resultatprotokoll för en rutt och ett räknetillfälle. Ifyll detta tydligt, texta helst! Skriv eller tag en kopia av protokollet och behåll den. Följande asteriskförsedda och numererade punkter svarar mot likaledes asteriskförsedda hänvisningssiffror på första sidan.

- *1) Varje rutt är unikt identifierad genom taxerarens födelsekod plus ett ruttnummer. Numrera dina rutter 01, 02, 03, osv. Om du blott taxerar en rutt bör den givetvis ha nummer 01. Om du deltar i Svenska häckfågeltaxeringen och taxerar samma rutt sommar som vinter skall du använda samma nummer. Däremot får olika rutter inte ha samma nummer, dvs. har du en sommarrutt som du kallar 01, måste eventuella andra vinterrutter heta 02,03, osv. *Om du startar en helt ny rutt, bifoga en karta med punkterna numererade när du skickar in det första protokollet.*
- *2) Beteckningarna finns på kartbladen. Om en rutt löper över mer än ett topografiskt kartblad, ange det blad inom vilket flertalet punkter ligger.
- *3) Beräkna ruttlängden som summan av fågelvägsavstånden mellan punkterna. Avrunda till hela kilometrar.
- *4) Ange färsätet med följande sifferkoder: 1 = till fots eller på skidor, 2 = cykel eller moped, 3 = bil eller MC, 4 = annat. Ange endast en kod.
- *5) Ange genomsnittligt snöförhållande under ruten med följande sifferkoder: 1 = barmark, 2 = snötäckt mark, 3 = mycket tunt snötäcke eller fläckvis snötäcke.
- *6) Sätt ett lämpligt namn på ruten. Det blir lättare att komma ihåg den och skilja den från andra rutter.
- *7) Beskriv kort hur ruten går i terrängen eller över landskapet. Det är till hjälp vid centrala kontroller av kartkoden eller då kartkod saknas.
- *8) Beskriv biotopen inom närområdet kring punkten (området där flertalet fågeliakttagelser görs). Detta område varierar med sikten och lyssningsbetingelserna.
  - a) Fördela fyra poäng på de fyra 'huvudbiotoperna'. Finns bara en biotop, t.ex. barrskog, ges denna biotop alla fyra poängen Finns hälften av varje av två biotoper, t.ex. barrskog och lövskog, får vardera två poäng. När två eller flera biotoper finns samtidigt sker poängsättningen på samma sätt vare sig biotoperna förekommer i blandning eller i skilda rena bestånd. Hygge räknas till de naturligt öppna biotoperna, ej till de öppna kulturbiotoperna. Skogsplantering räknas som hygge så länge plantorna ej nått midjehöjd och som skog om man inte ser över dem. Däremellan får planterings täthet avgöra: tät = skog, gles = hygge.
  - b) Ge sedan ett poäng till varje förekommande av de fyra 'övriga biotoperna'. Poäng skall dock ges bara om biotopen är någorlunda väl företrädd och bedöms ha betydelse för fåglarna. Buskvegetation, vare sig det är buskbestånd på öppen mark eller buskskikt i skog, skall således vara tillräggen välutvecklat; enstaka buskar får ingen poäng. Motsvarande gäller i övrigt: t.ex. ges ingen poäng för små obetydliga dammar och bäckar. Bladvass räknas till frodig kärr- och strandvegetation.
  - c) Räkna ihop antalet förekommande biotoper vid varje punkt och för in denna siffra längst ned i biotopbeskrivningen. Observera att det inte är antalet poäng utan antalet förekommande biotoper som skall läggas ihop. Om barrskog fått en fyra och alltså förekommer som enda biotop på punkten blir summan följaktligen 1, om på punkten lövskog fått 2 poäng och åker, bete, slätter etc. också 2 poäng, har vi att göra med två biotoper och summan blir 2. Vid summeringen horisontellt skall däremot poängsumman för varje rad anges. Biotopbeskrivningen behöver fyllas i bara första gången ruten rapporteras, därefter bara vid förändring.
  - *9) Fyll i artlista och summer. Summera i artlistan vägrätt för varje art: a) antalet punkter där arten iakttagits och b) antalet individer, och för in summorna i de två kolumnerna till höger. Summera sedan lodrätt för varje punkt: a) antalet arter och b) antalet individer, och för in summorna i de två raderna längst ner på tredje sidan. Summera till sist de två kolumnerna till höger i artlistan över alla tre sidorna. Summeringarna vägrätt och lodrätt skall nu stämma. Räkna till sist ihop antalet olika arter under hela ruten och för in summan i därför avsedd ruta.

För mer information, kontakta:
Martin Green, ☎046-2223816, ✉fageltaxering@biol.lu.se

**SÄND IN PROTOKOLLEN OMEDELBART EFTER
VARJE RÄKNEPERIOD**